

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. V. Quædam præmitto pro verâ sententiâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

melius dicam, non potest esse accidens totale, quia omne natura sua est incompletum, & ordinatur ad subiectum cum quo unitur.

SECTIO V.

Quedam praeimitto pro vera sententia.

28 **E**x dictis hucusque constat, quam sit difficile conceptum substantiae & accidentis explanare. Pro quo adverte Primò, in hac quaestione misceri aliquid de re, de nomine aliquid. De re quidem, in assignanda differentiâ inter materiam & formam equi & unionem & subsistentiam ex una parte, & quantitatem ac qualitates ex alterâ. De nomine verò, verum propter eam differentiam dicenda sunt substantia vel accidens.

Aduerte Secundò, inter primum subiectum, seu quod primò per se existit (quod addo propter Deum, qui non est propriè subiectum) & quantitatem, aliaque accidentia faciem esse differentiam de re: nam quantitas & alia accidentia non per se, sed in alio existunt, Deus verò, Angelus, materia prima, non in alio sed per se existunt; ratione autem huius differentiae bene potest Deus, Angelus, materia dici substantia, quantitas verò & alia qualitates dici accidentia.

29 Aduerte Terriò, formam equi, leonis v.g. &c. de re in hoc differre à quantitate, albedine, aliisque qualitatibus, quòd sit prima radix aliorum accidentium, item sit id ad quod disponitur materia per quantitatem, calorem, &c. unde quantitas solum habet esse quasi dispositio ad formam equi; hæc verò est, quæ per se primò intenditur à natura, & à qua promanant cetera quæ in composito sunt. Hæc differentia de re à nemine potest negari, indeque suadet, quia quantitas, si distinguatur à materia (de quo infra) nullum alium præstat effectum, quam impenetrabilitatem in ordine ad locum cum alio corpore quærit; per hoc item eam non esse primam radicem, aliorum accidentium: nec item esse id, quod primò & per se à natura intenditur, ex ipsis terminis patet; calor verò, humor, siccitas, leuitas si distinguantur, ut etiam ex terminis constat, non sunt primæ radices, tum quia promanant ab aliâ formâ, tum quia inuicem se habent disparatè, nec enim humor à siccitate vel à calore promanatur.

30 At verò forma equi est id ad quod omnia accidentia ordinantur, & propter quam à natura intenduntur; cetera verò, quæ postea sunt in subiecto, radicantur in illâ: quod quidem habent ex sua natura, nosque id experientiâ & ratione inde deductâ cognoscimus. Ideo enim in Physicâ probauimus, dari formam substantialem, quia materia prima de se est indifferens, nec exigit has potius operationes quam illas, hæc accidentia potius quam illa, ergo debet dari aliquod aliud principium radicale, in quo tot accidentia varia, tot operationes in se subordinate primò radicentur. Nec enim potest intelligi, ea accidentia habere se quasi disparatè & independentè inter se; quod vel inde patet, quia licet amittantur aliqua, postea recuperantur, ut quando aqua calefit, quæ postea recuperat pristinam frigiditatem; aliquando verò ita amittuntur, ut nunquam possint recuperari: cuius differentiae nulla potest esse alia ratio, nisi quia in uno casu manet prima & præci-

pua radix, quæ postea absente contrario se reducit ad pristinum statum, in alio vero non manet, ideoque nec priora accidentia recuperantur.

Hæc est una è præcipuis rationibus & experientius, quibus omnes Philosophi probant existentiam formæ substantialis. Vide P. Suarez Disputatione 15. Metaphysicæ, sect. 1. Ex hac ergo ratione, quâ ipsi probant formam substantialem, explico ego substantiam, nec aliunde potest melius explicari; dico ergo, de re aliquam esse formam, quæ est prima radix reliquarum; hæc autem dicimus formam equi, leonis, &c. alias verò esse quæ non sunt prima radix, sed potius ex illâ priori pullulant.

Quarto adverte, concretum aliquod tunc esse substantiale secundum se totum, quando forma, quam dicit, est prima radix ceterorum; tunc verò esse accidentale, quando forma, quam dicit, est accidentalis: quare unionem esse substantiam vel accidens, non est aliunde desumendum, quam ex eo quòd forma, quam unit cum subiecto, sit substantia. Ratio à priori constat ex dictis, quia forma non est radix harum operationum & accidentium, nisi ut unita: imò primò & per se ea accidentia & dispositiones non tam ad conseruationem formæ, quam unionis ordinantur, ut patet in homine, ubi ex defectu eorum accidentium sola unio destruitur, non animus; ergo unio ingreditur per se substantiam conceptum, si forma sit substantia: quòd si forma esset accidens, certum etiam est à contrario, unionem non posse esse substantiam, cum non ingreditur intrinsecè conceptum primæ radices.

SECTIO VI.

Vera sententia proponitur.

CONCLUSIO sit. Conceptus substantiæ est quicquid intrinsecè constituit primam rem. Nomine autem *prima rei* intelligo id quod primò & per se intenditur à natura, vel primò & per se existit; vel, quia est prima radix ceterorum. Per hanc definitionem primò includitur Deus & omnes substantiæ simplices, quia primò & per se existunt: includitur etiam materia prima per se existens; includuntur præterea omnes formæ substantiales, quæ sunt primæ radices, iuxta supra dicta; item unio, ob dicta supra: excluduntur verò à ratione substantiæ quantitas, calor, &c. primæ qualitates, colôres, duratio, vbicatio, & consequenter entia artificiosa, ut talia licet vulgò res dicantur; quia hæc omnia nec per se primò existunt, nec sunt de conceptu primæ radices, ut etiam ex dictis constat; imò potius accidunt rei primæ, sunt ergo accidentia. In hac Conclusionem recentiores è numero 14 supra dicunt se lempè fuisse, solo tamen nomine aliter rem explicuisse. Verum, ut dixi paulò antè, oportet eis vocibus rem explicare, quæ & non sint communes aliis à definito, & omni definito conueniant, deducantque res ad prima principia, non verò ad solum modum loquendi.

Hæc nostra sententia in re debet esse communis, quia, ut dixi, ex hoc capere omnes probant dari formam quæ sit substantia, ergo per hanc primam radicem explicant conceptum substantiæ; id autem, quod ibi dicunt, transfero huc ad pro-